

Nema hljeba bez partije

Ništa Uprava za kadrove, Zavod za zapošljavanje, jedino ko vam može garantovati posao, posebno u predizborno vrijeme, su DPS i SDP

Vijest da je Vlada, prošle nedjelje, za vršioca dužnosti direktora Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu Crne Gore imenovala **Jusa Ajanovića** prošla bi neopaženo da se pomenutom DPS kadroviku u Pljevljima ne sudi kao jednom od aktera afere *Snimak*. Ajanović se tereti da je kao direktor Centra za socijalni rad u Pljevljima i Žablaku kupovao glasove za DPS kroz isplatu jednokratnih socijalnih naknada od 50 eura za 395 građana uoči parlamentarnih izbora 2012.

„Prije svega zaposlimo svoje ljude”, lajtmotiv je afere *Snimak*, koji je izgovorio poslanik DPS-a **Zoran Jelić**. Afera koja je prošle godine podigla prašinu u javnosti samo je dokazala ono što se u Crnoj Gori odavno zna – da državnog posla bez DPS/SDP knjižice nema.

Dugogodišnji direktor Zavoda za zapošljavanje **Zoran Jelić** (sada tu funkciju obavlja njegova supruga **Vukica**), na sastanku vrha svoje partije potanko je objasnio kako funkcioniše sistem u kome jedan DPS zaposleni donosi ovoj partiji četiri glasa na izborima.

„U Crnoj Gori umjesto uputa sa biroa važnija je članska karta DPS-a. Poznato je da ono što svi znaju ne

treba dokazivati. Afera *Snimak* je samo potvrdila tu opštepoznatu stvar. Nije ni čudo da nam tako ide kada je za zapošljavanje potrebna članska karta, a ne profesionalne reference”, kaže za *Monitor* **Vladimir Vujović**, direktor SNP-a.

Tužilaštvo, anketni odbor, upozorenja iz Evropske komisije Evropske unije... sve je uzaludno - afera *Snimak* još nije dobila pravosudni epilog. A partijski akteri ovog skandala napreduju u službi. Jedan od njih **Zoran Vukčević** nakon afere nagrađen je za partijski samoprijegor tako što je postavljen

za predsjednika odbora direktora Investiciono razvojnog fonda. Važnu rolu u aferi *Snimak* imala je i **Daliborka Pejović**, koja je i sa mjesta predsjednice *Montenegro Airlinesa* (MA) nastavila raniju praksu - pokušala je da izigra zabranu zapošljavanja u izbornom periodu tako što je samo dva dana prije formalnog raspisivanja izbora otvorila konkurs za 12 radnih mjesta u toj kompaniji.

MA je samo jedna od državnih firmi protiv kojih je Mreža za afirmaciju nevladinog sektora (MANS) prije nedavnih

Kada dođe novi starješina ili ministar, zapošljavanje se pojača. Tako je Raško Konjević u prvoj godini ministarskog mandata uspio da u MUP-u zaposli preko 500 osoba na određeno vrijeme

lokalnih izbora podnijela prijave zbog kršenja zabrane zapošljavanja. Pored nacionalne avio kompanije, prema podacima MANS-a, partijskog zapošljavanja bilo je spuškom zatvoru, ministarstvima, osnovnim školama, domovima zdravlja... I pored toga što novi Zakon o finansiranju političkih partija ne dozvoljava zapošljavanje u vremenu prije izbora, Zavod za zapošljavanje je uredno omogućio oglašavanje radnih mjesta u državnim organima.

Monitor je pokušao da iz Zavoda za zapošljavanje dobije odgovor da li su imali primjedbi na zapošljavanje po političkoj osnovi u dosadašnjem radu, ali na pitanja nam nije odgovoreno. Odgovori nijesu stigli ni iz Ministarstva rada i socijalnog staranja, kao ni iz dvije vladajuće partije - DPS-a i SDP-a. Odgovorili su iz Uprave za kadrove: „Na osnovu evidencija i podataka sa kojima raspolazemo, nije bilo žalbi kandidata na sprovedeni postupak oglašavanja i selekcije od strane Uprave za kadrove, koje se odnose na primjedbe o zapošljavanju u državnim organima po političkoj osnovi”, kazao je za naš list **Đuro Nikač**, pomoćnik direktorice Uprave za kadrove.

Tokom prošle godine najmanje 476 osoba zaposleno je u državnoj upravi, u skladu sa novim Zakonom o državnim službenicima i namještenicima. Prema izvještaju za prošlu godinu, koji je uradio Institut alternativa, više od polovine ovih radnih mjesta popunjeno je internim oglašavanjem, a rang liste za izbor kandidata, u najvećem broju slučajeva, sastojale su se samo od jednog kandidata.

„Zakon je na nekim mjestima nedorečen, jer ostavlja mogućnost starješini organa da ne izabere prvorangiranog kandidata, ali ne

Branka Bošnjak:
„Nažalost,
mladi ljudi su
diskriminisani ukoliko
nisu partijski podobni
i maltene možete biti
Ajnštajn, ali bez partijske
knjižice DPS-a ili SDP-a
ne možete se zaposliti”

precizira posebne razloge zbog kojih se može izabrati i drugi kandidat sa liste. Otud je u praksi zabilježen i slučaj da Ministarstvo odbrane nije izabralo prvorangiranu kandidatkinju na radno mjesto u Misiji Crne Gore pri NATO-u u Briselu uz obrazloženje da će se složenost i obim poslova koje ona obavlja na postojećem radnom mjestu ‘dodatno povećavati u budućnosti’”, kaže za *Monitor* **Milena Milošević**, istraživačica javnih politika iz Instituta alternativa.

Kada dođe novi starješina ili ministar, zapošljavanje se pojača. Tako je **Raško Konjević** u prvoj godini ministarskog mandata uspio

da u MUP-u zaposli preko 500 osoba na određeno vrijeme. A zakon propisuje zapošljavanje na određeno vrijeme samo u izuzetnim slučajevima. Crna Gora je i bez ovog najnovijeg talasa zapošljavanja u policiji, tokom 2013, država koja ima najviše policajaca po glavi stanovnika u Evropi. Izvjesno je da će više od trećine novozapošljenih službenika MUP-a ostati bez posla, jer ne ispunjavaju zakonske uslove za poslove koje obavljaju. Očigledno je da su, bar kratkoročno, bili važniji partijski uslovi.

Možda je razlog velikog zapošljavanja u MUP-u i taj što je ovo jedno od tri ministarstava kojima rukovodi SDP. U ostalih 13 rukovodioci su DPS-ovi kadrovi. No, za SDP kadrove rezervisani su i Aerodromi Crne Gore, mnoge državne uprave, ali i bordovi direktora i upravni odbori.

Za male stranke u vladajućoj koaliciji ostaju baš mrvice. Lider Liberalne partije **Andrija Popović** je javno prijetio da će njegova stranka razvrgnuti koaliciju sa DPS-om, zbog toga što on predugo čeka da bude imenovan za direktora Uprave za mlade i sport. U Bošnjačkoj stranci i Forci, tokom prošle godine, javno su poručivali DPS-u: „Tražimo radna mjesta na svim nivoima, procentualno onom što nam pripada”.

Dejan Milovac, zamjenik izvršnog direktora MANS-a, za *Monitor* kaže da političko zapošljavanje u državnim institucijama i javnim preduzećima ima višestruke negativne efekte i po institucije i po vladavinu zakona u državi: „Nažalost, kako afera *Snimak* nije imala odgovarajući epilog u tužilaštvu i sudstvu, politička elita je nastavila da brutalno zloupotrebljava zapošljavanje u državnoj upravi kako bi ucjenom pokušala da ostvari što bolji politički uticaj na birače”.

MANS je prije ovogodišnjih lokalnih izbora sakupio podatke o brojnim slučajevima partijskog

zapošljavanja u državnim i lokalnim institucijama. Zapošljavanje DPS-u lojalnih kadrova obavljano je posredstvom Zavoda za zapošljavanje, Uprave za kadrove i ministarstava i putem sezonskog zapošljavanja, stručnog osposobljavanja visokoškolaca, programa zapošljavanja srednjoškolaca...

Nije malo ni privatnih firmi koje uoči izbora pripomognu da se za DPS kadrove nađe posao: trgovinski lanac *Laković*, kompanija *Franca*, zatim kompanije **Duška Kneževića**, **Dragana Brkovića**, **Veselina Barovića**, **Zorana Bećirovića** i ostalih tajkuna koji su u sprezi sa vlasti.

Opozicija je ranije upozoravala i na čitav alternativni model nezakonitog zapošljavanja u državnim ustanovama i kompanijama, na tzv. „preuzimanje” osoba koje su već zaposlene u nekoj privatnoj firmi. A tokom trajanja afere *Snimak* objelodanjeno je i da su državni mediji *Pobjeda* i RTCG zapošljavali pripravnike koje je Zavodu za zapošljavanje dostavio podgorički odbor DPS-a.

Zbog negativne selekcije i partijskog i rođaćkog zapošljavanja nikako da se, kako to traže iz EU, poboljšaju administrativni kapaciteti i otpočne odlučnija borba protiv korupcije i organizovanog kriminala. „Kada su u pitanju institucije kao što su policija, tužilaštvo i sudstvo, opipljiv je nedostatak volje za borbu protiv korupcije na najvišim nivoima vlasti koje takve kadrove i instalira na tako važne pozicije. Bez depolitizacije institucija koje su najpozvanije da ključne reforme poguraju naprijed, ne može se očekivati odlučnija borba protiv korupcije i organizovanog kriminala”, kaže Milovac.

U tom svjetlu slikovita je i prijava aktuelne predsjednice Vrhovnog suda **Vesne Medenice**, kao jedinog

kandidata za mjesto koje već pokriva. „Osim političke podobnosti, zaista ne vidim šta bi to preporučilo Medenicu za još jedan mandat na čelu crnogorskog sudstva. Za sada, kako svi možemo da vidimo, na sceni je puka rotacija potrošenih,

Dejan Milovac:
„Kako afera *Snimak* nije imala odgovarajući epilog u tužilaštvu i sudstvu, politička elita je nastavila da brutalno zloupotrebljava zapošljavanje u državnoj upravi”

ali nesporno odanih kadrova koji i dalje pretenduju na važne državne funkcije”, kaže Milovac.

Sistemom u kome moraš nekog poznavati ili imati partijsku knjižicu da bi došao do kore hljeba, kreiran je ambijent u kome su i mladi svjesni da

se bez veze ne mogu zaposliti.

„Ova vlast je poistovjetila sebe sa državom, a to je najviše izraženo kod politike zapošljavanja. Grubo zvuči, ali je zaista tako, podijelili su atare, pa se zna gdje prednost imaju SDP-ovci, a gdje DPS-ovci. Nažalost, mladi ljudi su diskriminirani ukoliko nisu partijski podobni i maltene možete biti Ajnštajn, ali bez partijske knjižice DPS-a ili SDP-a ne možete se zaposliti”, kaže za *Monitor* **Branka Bošnjak**, poslanica DF-a i univerzitetski profesor.

Ni Univerzitet Crne Gore, koji bi trebalo da bude autonoman, nije ostao imun na političku preraspodjelu unutar vladajuće koalicije. Od vremena rektorovanja **Ljubiše Stankovića** UCG je bio bastion SDP-a, pa su shodno tome u Rektoratu uhljebljenje nalazili SDP kadrovi. Dolaskom **Duška Bjelice** na čelo Upravnog odbora UCG i izborom **Radmile Vojvodić** za rektora, UCG je vraćen pod okrilje DPS-a.

„Ono što je mnogo dalekosežniji problem jeste da je DPS partijskim zapošljavanjem ovih razmjera suštinski obesmislio proces obrazovanja, jer više nije bitno šta znaš. To je veliko opterećenje za obrazovni sistem, ali i za tržište rada, koje će neka nova vlast morati rješavati, prije svega aktivnom ekonomskom politikom i apsolutnim otklonom od partijskog zapošljavanja”, kaže za naš list **Srdan Perić**, politički direktor Pozitivne.

Dok se to ne desi, onima koji traže posao ostaje preporuka jednog od ovdašnjih internet blogera: „U Crnoj Gori do sada su registrovane dvije firme koje pružaju usluge posredovanja u zapošljavanju - to su DPS Crne Gore i SDP Crne Gore”.

Predrag NIKOLIĆ

Centar za građansko obrazovanje
Centre for Civic Education

Gradanske
inicijative

MCMD

Tekst objavljujemo u okviru projekta MCMD-a *Politička diskriminacija – primjeri, osnovi, uzroci i posljedice*, koji finansira EU posredstvom Centra za građansko obrazovanje (CGO) i Građanskih inicijativa (GI). Iznijeti stavovi su mišljenja MCMD i ni na koji način ne mogu biti interpretirani kao zvanični stav EU.